

Thiruvananthapuram Edl Dist
SANSKRIT



First Language-(Academic
&Oriental) Paper-1

Time:1 1/2 Hours

Score: 40

STD:10

निर्देशाः।

सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

विवर्तनप्रश्नात् ऋते सर्वेषां प्रश्नानाम् उत्तरलेखने देवनागरीलिपिःउपयोक्तव्याः।

1 कोष्ठकात् समुचितमुत्तरं चित्वा लिखत।

5

क) सर्वधेनूनां माता का ?

(सुरसा, सुरभी, सती)

ख) धनानाम् उत्तमम् किम् ?

(श्रुतम्, आरोग्यम्, दाक्ष्यम्)

ग) वृक्षायुर्वेदे कति अध्यायाः सन्ति ?

(त्रयोविंशतिः, त्रयोदश, त्रिंशत्)

घ) 'त्रसेत्' इत्यस्य लकारः कः ?

(लट्, लिङ्, लोट्)

ड) वृक्षायुर्वेदस्य कर्ता कः ?

(महीपालः, सुरपालः, चरकः)

2. उदाहरणानुसारं सन्धिच्छेदं लिखत । 1

उदा - कुर्वन्नासीत् - कुर्वन् + आसीत् ।

पठन्नासीत् - ----- + ----- ।

3. उदाहरणानुसारं विग्रहवाक्यं लिखत। 1

उदा-मृगाधिपः-मृगाणाम् अधिपः।

सुराधिपः- ----- ।

4. अधोदत्तवाक्यात् सम्बोधनपदं चित्वा लिखत । 1

गच्छ वत्से ! सर्वं भद्रं जायेत ।

5. यद्यपि-तथापि उपयुज्य उदाहरणानुसारं वाक्यं परिवर्तयत। 2

उदा- सः शरीरेण दुर्बलः। मनसा शक्तः भवति।

यद्यपि सः शरीरेण दुर्बलः तथापि मनसा शक्तः भवति।

क) पुस्तकमतिमनोहरम्। मूल्यन्तु तुच्छम्।

6. 'स्वस्थचित्तेन सेव्यमानः आहारः आरोग्याय भवति' इति आशययुक्तं सुभाषितं चित्वा लिखत । 2

क) धन्यानामुत्तमं दाक्ष्यं
धनानामुत्तमं श्रुतम् ।
लाभानां श्रेष्ठमारोग्यं
सुखानां तुष्टिरुत्तमा ॥

ख) ईर्ष्याभयक्रोधसमन्वितेन
लुब्धेन रुग्दैन्यनिपीडितेन।
विद्वेषयुक्तेन सेव्यमानम्
अन्नं न सम्यक् परिपाकमेति ॥

7. अधोदत्तेषु शत्रु-शानजन्त रूपाणि विविच्य पट्टिकां करोतु। 2

(पचन्, नुद्यमानः, प्रेरयन्, गम्यमानः, लिखन्, पचमानः)

शत्रन्तम्	शानजन्तम्
लिखन्	पचमानः
-----	-----
-----	-----

8. अधोदत्तं वाक्यं पठित्वा ल्यबन्त - तुमुन्नन्त पदानि चित्वा लिखत । 2

क्षेत्रे पतितं वृषभं विलोक्य सुरभिः रोदितुम् आरभत ।

9. समानार्थकपदानि कोष्ठकात् चित्वा लिखत। 3

(बलीवर्दः, इन्द्रः, माता)

वृषभः-

जननी-

वासवः-

10. श्लोकं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत ।

4

अपत्येषु च सर्वेषु
जननी तुल्यवत्सला ।
पुत्रे दीने तु सा माता
कृपार्द्रहृदया भवेत् ॥

क) माता इत्यस्य अपरं पदं श्लोकात् चित्वा लिखत ।

ख) सर्वेषु अपत्येषु माता कीदृशी भवति ?

ग) अस्मिन् श्लोके क्रियापदं किम् ?

घ) माता कस्मिन् कृपार्द्रहृदया भवेत् ?

11. सूचनानुसारं अधोदत्त श्लोकस्य गद्यक्रमं लिखत।

2

आत्मानमेव मन्येत
कर्तारं सुखदुःखयोः।
तस्माच्छ्रेयस्करं मार्गं
प्रतिपद्येत न त्रसेत्॥

सूचनाः- सुखदुःखयोः -----आत्मानमेव -----।

तस्मात्-----मार्गं प्रतिपद्येत न -----।

12. उदाहरणानुसारं क्रियापदट्टिकां पूरयत ।

4

(पिबति , भवेत् , अलिखत् , नयतु , त्रसेत् , करोति , अवसत् , पठतु)

लट्	लङ्	लोट्	विधिलिङ्
उदा - करोति	अवसत्	नयतु	भवेत्
-----	-----	-----	-----

13. वृक्षः, वनस्पतिः, वीरुत्, ओषधिः इति क्रमेण सस्यानां पट्टिकां लिखत । 2

(कदली, पनसः, द्राक्षा, आम्रः, नालिकेरः, कूश्माण्डः, गोधूमः, उदुम्बरः)

14. कोष्ठकात् उचितपदानि स्वीकृत्य सम्भाषणाम्शान् पूरयत । 4

(वात्सल्यं, दीनः, धन्यवादः, दुर्बलः, पुत्रस्य, किमभवत्, रोदिषि, पीडयति)

वासवः - अयि शुभे ! किमेवं ----- ?

सुरभिः - भो वासव ! मम ----- दैन्यं दृष्ट्वा अहं रोदिमि ।

वासवः - भवत्याः पुत्रस्य ----- ?

सुरभिः - मम पुत्रः ----- इति जानन्नपि सः कृषकः तं ----- ।

वासवः - भद्रे ! भवत्याः यद्यपि सहस्राधिकाः पुत्राः सन्ति तथापि अस्मिन्नेव एतादृशं ----- कथम् ?

सुरभिः - अयं अन्येभ्यो ----- एव ।

वासवः - गच्छ वत्से ! अहं सर्वं भद्रं करिष्यामि ।

सुरभिः - ----- भोः ।

भारतीय चिकित्सामण्डले आयुर्वेदः प्रमुखं स्थानमावहन्ति। आयुषः वेदः आयुर्वेदः। आयुर्वेदे चरकः, सुश्रुतः, धन्वन्तरिः च प्रमुखाः आसन्। चरकसंहिता सुश्रुतसंहिता च प्रमुखौ आयुर्वेदग्रन्थौ भवतः। भोजनावसरे ईर्ष्यादिभावान् विहाय भोजनं कुर्यात् इति चरकः अस्मान् उद्धोधयन्ति।

TVM EDL DIS